

Osnova k přednášce ze dne 10. 3. 2008; předmět Trestní právo (hmotné a procesní)
v evropském prostředí; IV. semestr

1. pojem trestního práva procesního (TPP) a trestního řízení (tř.); struktura TPP (obecná a zvláštní část)

Český právní řád → odvětví soukromoprávní;
odvětví veřejnoprávní → TPH – co je trestným činem (TČ) a jakou
sankci za něj uložit
TPP – postup orgánů činných v trestním
řízení (OČTŘ) a jiných osob zúčastněných na tř.

TPP	x	tř.
- právní odvětví systematicky upraveno v TŘ - chránit zájmy společnosti, ústavní zřízení ČR, práva a zájmy FO a PO - obecná a zvláštní část		- zákonem upravený postup, jehož úkolem je zjistit skutek → zjistit pachatele → zda je skutek TČ → rozhodnout o uložení trestu nebo ochranného opatření → rozhodnutí vykonat; působit k upevnování zákonnosti; předcházení a zamezování trestné činnosti

trestněprocesní vztahy = vztahy vznikající v tř. mezi subjekty mající trestněprocesní práva a povinnosti

- základní – mezi OČTŘ a osobou, proti níž se tř. vede
- další – mezi OČTŘ a osobou, na kterou se procesní činnost těchto orgánů vztahuje nebo mezi OČTŘ navzájem

předběžná otázka (§ 9 a 9a TŘ) – není předmětem tř., její vyřešení je však předpokladem rozhodnutí; z oblasti TPP, trestního práva hmotného (TPH) a jiných právních odvětví
- § 9a TŘ ve vztahu k ESD

TPP a jiná právní odvětví:

- ústavní právo
- mezinárodní právo
- občanské právo procesní

TPP a neprávní disciplíny:

- forenzní disciplíny (soudní lékařství, soudní psychologie, aj.)
- kriminologie
- kriminalistika
- viktimologie
- penologie

2. účel TPP a tř.

- základním účelem TPP a tř. je v souladu se zákonem odhalit pachatele skutku, který naplňuje znaky TČ podle TPH
- základním účelem tř. je ochrana veřejného zájmu, spravedlivé potrestání pachatele (tzv. spravedlivý proces), zabezpečení principu panství práva

- tř. podle § 1 odst. 1 TŘ:
 - spravedlivé potrestání pachatelů
 - upevňování zákonnosti
 - předcházení a zamezování trestné činnosti
 - výchova občanů
- tř. ve věcech mládeže – zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (z. o soudnictví ve věcech mládeže):
 - speciální ve vztahu k TŘ, TZ, OSŘ, aj. (§ 1 odst. 3 z.)
 - řízení v trestních věcech mladistvých (§ 36 an. z.): svěřeno osobám, jejichž znalost otázek souvisejících s výchovou mládeže zaručí výchovný účel řízení; orgány činné podle § 2 písm. f) z. spolupracují s orgánem sociálně – právní ochrany dětí a s Probační a mediační službou (zákon č. 257/2000 Sb.)
 - řízení ve věcech dětí mladších 15 let (§ 89 an.)

3. základní zásady TPP (tř.); přehled: společné zásady; zásady zahájení tř.; zásady dokazování

- základní zásady tř.: - v TŘ uvedeny v § 2; v z. o soudnictví ve věcech mládeže uvedeny v §3
 - některé ústavněprávní úrovně
 - obsaženy v mezinárodních smlouvách
 - tř. ovládáno i jinými zásadami než uvedenými v daných zákonech, např. ne bis in idem - základní zásady organizace soudnictví, např. právo užívat mateřského jazyka nebo jazyka, který ovládá
- význam základních zásad: poznávací, interpretační, aplikační, pro tvorbu práva
- různé dělení: A) – společné zásady celému tř.
 - zahájení tř.
 - dokazování
 - veřejnosti
 - zjištění skutkového stavu věci bez důvodných pochybností
- B) - obecné
 - meziodvětvové
 - specifické

Ad zásady společné celému tř.:

- zásada řádného zákonného procesu (§ 2 odst. 1 TŘ)
- zásada přiměřenosti (§ 2 odst. 4 TŘ)
- zásada rychlého procesu (§ 2 odst. 4 TŘ)
- zásada zajištění práva na obhajobu (§ 2 odst. 13 TŘ)

Ad zásady zahájení tř.:

- zásada oficiality (§ 2 odst. 4 TŘ)
- zásada legality (§ 2 odst. 3 TŘ)
- zásada obžalovací (§ 2 odst. 8 TŘ)

Ad zásady dokazovací:

- zásada presumpce neviny (§ 2 odst. 2 TŘ)
- zásada vyhledávací (§ 2 odst. 5 TŘ)
- zásada bezprostřednosti (§ 2 odst. 12 TŘ)
- zásada ústnosti (§ 2 odst. 11 TŘ)

- zásada volného hodnocení důkazů (§ 2 odst. 6 TŘ)

Ad veřejnosti (§ 2 odst. 10 TŘ)

Ad zásada zjištění skutkového stavu věci bez důvodných pochybností (§ 2 odst. 5 TŘ)

Ad zásady tř. ve věcech mladistvých:

- zásada zvláštního přístupu při projednávání trestních věcí mladistvých (§ 3 odst. 4 z.)
- zásada spolupráce s orgánem sociálně-právní ochrany dětí, zájmovými sdruženími občanů a osobami realizující probační programy (§ 3 odst. 4 z.)
- zásada ochrany soukromí mladistvého (§ 3 odst. 5 z.)
- zásada rychlosti řízení (§ 3 odst. 6 z.)
- zásada uspokojení zájmů poškozeného (§ 3 odst. 7 z.)

4. prameny TPP a jejich výklad

- základním pramenem TŘ (z. č. 141/1961 Sb.):
 1. část (§ 1- 156) společná ustanovení
 2. část (§ 157 – 179h) přípravné řízení
 3. část (§ 180 – 365) řízení před soudem
 4. část (§ 366 – 460y) některé úkony
 5. část (§ 461 – 471) přechodná a

souvisící s tř.

závěrečná ustanovení

- výklad TŘ:
 - podle metody: zejména logický a systematický výklad
 - podle subjektů: Ústavní soud; vyšší soudy, pokud je výklad určen

k sjednocování rozhodovací činnosti; soudní; interní, služebně závazný

- výklad x aplikace práva: analogie – připouští se analogie ve prospěch pachatele (x TPH)

- působnost:
 - věcná §1 odst. 1 TŘ
 - osobní § 10 + 11 odst. 1 písm. c) TŘ
 - místní
 - časová

- další prameny podle jejich právní síly:
 - mezinárodní smlouvy (čl. 10 Ústavy; § 375
 - Ústava a Listina základních práv a svobod
 - zákony (např. již uvedené)
 - podzákoné (např. vyhláška č. 37/1992 Sb., o

jednacím řádu pro okresní a krajské soudy)

- ostatní prameny:
 - nálezy Ústavního soudu
 - amnestijní rozhodnutí prezidenta republiky (čl. 63 odst. 1 písm. j)

Ústavy) (x milost podle čl. 62 písm. g) Ústavy)

Autor: Michaela Poremská

Tato osnova je pouze základním a pomocným materiálem.

V případě jakýchkoli připomínek či dotazů k této osnově kontaktujte autora (mailto :

michaelaporemska@mail.muni.cz).